

Het autonoom beheer voor de rechterlijke orde: wanneer een vogel in de hand?

ISABELLE DUPRÉ^a

- ^a Strategisch adviseur 'gerechtelijke hervorming', College van de hoven en rechtbanken en Vrijwillig wetenschappelijk medewerker, Rechtfaculteiten KU Leuven en Universiteit Gent (bijdrage in persoonlijke naam) (Corresp.: isabelle.dupre@kuleuven.be)

Op 10 februari 2017 vond in het kader van het stadsfestival OP.RECHT.MECHELEN een congres plaats over "Beter management van Justitie", ter afsluiting van twee eerdere justitiecongressen over diversiteit en welzijn¹. Het managementthema was ingegeven door de geplande overdracht van het beheer van hun middelen aan de hoven en rechtbanken en het openbaar ministerie op basis van beheersovereenkomsten afgesloten met de minister van Justitie, zoals voorzien in de Wet van 18 februari 2014². Vertrekkende van de doelstelling dat dit Justitie efficiënter en performanter moest maken, zocht men antwoorden op vragen zoals "Hoe zullen de schaarse middelen verdeeld worden onder de rechtbanken?", "Wordt het een verhaal van winnaars en verliezers? Wat met de digitalisering? En vooral: wordt de burger hier echt beter van?"³

Ondanks de intensieve congresvoorbereiding en vaak boeiende (inter)nationale en tussenkomsten (MICHAX & VERVAEKE, 2017)⁴ bleven vele antwoorden uit, wat ongetwijfeld verband hield met de bijna doodse stilte die momenteel rond het verzelfstandigingsproces heerst. In zijn slotwoord lichtte de minister van Justitie K. GEENS een tipje van de sluier door te verwijzen naar het door hem gevolgde drietrapsproces. Eerste stap vormde de reeks "Potpourriwetten" gericht op vereenvoudiging en werklastvermindering⁵, de tweede stap bestond uit het finaliseren "de komende maanden" van het overleg met de Colleges over de concretisering en implementatie van het autonoom beheer en het neerleggen van teksten in het parlement voor eind 2017 en de derde stap tenslotte, voorzag in de oprichting van een digitale rechtbank van de toekomst. Aldus zou met minder middelen een betere dienstverlening en dus beter recht verleend worden en zouden de vrijgekomen middelen kunnen worden ingezet op meer kwaliteit en innovatie, wat niet alleen de rechtszoekende ten goede zou komen maar waardoor mensen opnieuw "fier zouden zijn om voor Justitie te werken".

Waar staat dit verzelfstandigingsproces vandaag? Er was aanvankelijk de onzekerheid over het voortbestaan van de wet ingevolge de talrijke vernietigingsberoepen ingesteld bij het Grondwettelijk Hof⁶ (LAMON, 2015), doch deze werden op 15 oktober 2015 grotendeels ver-

- 1 Cf. congressen "Justitie bekend kleur" en "Beter worden door Justitie"
- 2 Wet van 18 februari 2014 betreffende het verzelfstandigd beheer voor de rechterlijke organisatie, *B.S.* 4 maart 2014
- 3 X., "Justitie onder de loep", Congreskrant OP. RECHT. MECHELEN
- 4 Rondetafelgesprekken in 9 steden resulteerden in 30 concrete voorstellen ter verbetering van Justitie die de inhoudelijke basis vormden voor de drie congressen. Dit moet in april 2017 uitmonden in de realisatie van een groenboek met een concrete agenda voor Justitie, het beleid en de wetenschap.
- 5 Zie Wet 19 oktober 2015 "houdende wijziging van het burgerlijk procesrecht en houdende diverse bepalingen inzake justitie", *BS* 22 oktober 2015, ed. 1 (PP I); Wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *BS* 19 februari 2016; Wet 4 mei 2016 houdende internering en diverse bepalingen inzake Justitie, *BS* 13 mei 2016 (PP III); Wet 25 december 2016 houdende diverse wijzigingen van het Wetboek van strafvordering en het Strafwetboek, met het oog op de verbetering van de bijzondere opsporingsmethoden en bepaalde onderzoeksmethoden met betrekking tot internet en elektronische en telecommunicaties en tot oprichting van een gegevensbank stemafdrukken, *BS* 17 januari 2017 (PP IV)
- 6 De drie beroepen tot vernietiging werden ingesteld door de beroepsvereniging van griffiers CENEGER, de Union Professionnelle des Magistrats (UMP) en de Association Syndicale des Magistrats (ASM). Dit vormde het derde arrest van de in totaal zeven arresten die het Grondwettelijk Hof heeft geveld in de 12 beroepen

worpen in het arrest nr. 138/2015⁷. Desalniettemin blijkt men nog steeds niet ver genoeg te staan om in 2017 al te kunnen starten met het afsluiten van de eerste beheersovereenkomst zoals initieel voorzien in het Justitieplan van de minister (GEENS, 2015a). Intussen circuleren nieuwe streefdata, met name 1 januari 2018 voor het Hof van Cassatie en 1 januari 2019 voor de beide Colleges. De Wet van 18 februari 2014 is immers een “kaderwet”⁸ die drie jaar na haar inwerkingtreding nog steeds niet werd aangevuld met de noodzakelijke uitvoeringsregelgeving⁹ die toelaat het in artikel 41 voorziene Koninklijk besluit te nemen dat “de mate waarin, de fasering en de nadere regels” regelt waarop de bevoegdheden worden overgedragen vanuit de FOD Justitie aan de Colleges.

Wel zijn in 2014 een aantal beheersorganen in plaats gesteld, met name de directiecomités op het lokale niveau van de gerechtelijke entiteiten die de korpschefs moeten bijstaan bij de algemene leiding, de organisatie en het beheer¹⁰ en de op 14 november 2014 geïnstalleerde Colleges van de hoven en rechtbanken en het openbaar ministerie met hun (vooralsnog beperkte) steundiensten¹¹. De hoofdstukken IV en V inzake de beheersovereenkomsten, de beheersplannen en de interne verdeling van de middelen door de Colleges¹² en inzake het financieel beheer met de overdracht van een werkingsenveloppe zijn daarentegen nog niet in werking getreden. Dit vereist naast een aantal Koninklijke besluiten vastgesteld na overleg in ministerraad een aparte wet die de nadere regels voor de financiering van de gerechtelijke entiteiten en de wijze waarop deze middelen worden beheerd door de Colleges regelt¹³.

Dit betekent dat er vooralsnog, in tegenstelling tot bepaalde percepties, geen sprake is van enig autonoom beheer of overdracht van beheersbevoegdheden en middelen aan de Colleges of Directiecomités. Wel is in uitvoering van artikel 42 van de Wet van 18 februari 2014 bij de FOD Justitie een gemeenschappelijk beheerscomité ingesteld (het “GEBECOM”), dat is samengesteld uit de leden van het Directiecomité van de FOD Justitie, de voorzitters van beide Colleges en, sedert eind vorig jaar, de directeurs van de steundiensten. In principe neemt dit GEBECOM de beslissingen die normaal aan het directiecomité toekomen betreffende de huidige opdrachten van de FOD Justitie inzake de ondersteuning en begeleiding

tot vernietiging ingesteld tegen de trein van hervormingswetten van 2013 en 2014. Zie GwH 28 mei 2015, nr. 079/2015, AR 5918N en 5921N (*Wet 1 december 2013, gewijzigd door de Wet van 21 maart 2014, rol griffier, verwerping*); GwH 25 juni 2015, nr. 97/2015, AR 5916F (*Wet 1 december 2013, voorzitter vrede-en politierechters Brussel, verwerping*); GwH 15 oktober 2015, nr. 138/2015, AR 6024N, 6025F en 6026F (*Wet van 18 februari 2014, vernietiging art. 37 houdende invoering van art. 330quinquies Ger.W., handhaving tot 31 augustus 2016*); GwH 15 oktober 2015, nr. 139/2015, AR 5913F, 5922F, 5924F (*Wet 1 december 2013, vernietiging art. 152, handhaving tot 31 augustus 2016*); GwH 15 oktober 2015, nr. 140/2015, AR 6089N (*Wet van 10 april 2014, Wet van 25 april 2014, Wet van 8 mei 2014, gerechtspersoneel, verwerping*); GwH 29 oktober 2015, nr. 150/2015, AR 5919F (*Wet 1 december 2013, toegevoegde rechters, verwerping*); GwH 19 november 2015, nr. 164/2015, AR 6109N (*Wet 10 april 2014, gerechtspersoneel, verwerping*). Zie www.grondwettelijkhof.be.

7 Vernietiging van art. 330quinquies Ger.W. opgenomen in art. 37 Wet 18 februari 2014 met handhaving van de gevolgen van de vernietigde bepaling tot 31 augustus 2016. Dit artikel werd inmiddels herschreven in art. 65 van de PP IV- wet.

8 M.v.T., *Parl. St. Kamer*, 2013-2014, 53_3068/001, p.5; Inwerkingtreding 1 april 2014, met uitzondering van art. 185/4 – 185/7 Ger.W. (beheersovereenkomst en beheersplannen) en art. 185/8 Ger.W. (financieel beheer) waarvan de inwerkingtreding wordt bepaald door de Koning

9 Zie o.a. de uitvoeringsbesluiten voorzien in de artikelen 183 §2 en 185 §2 Ger.W. (KB inzake werking en organisatie steundiensten Colleges), art. 185/1 Ger.W. (in MR overlegd KB tot bepaling van de gemeenschappelijke beheersaangelegenheden en de regels inzake het beheer ervan), artikel 185/5 Ger.W. (in MR overlegd KB betreffende de wijze van onderhandeling, afsluiting en aanpassing van de beheersovereenkomsten); artikel 185/6 Ger.W. (in MR overlegd KB betreffende het opstellen, neerleggen en aanpassen van de beheersplannen) en artikel 185/9 Ger.W. (MB standaardformulier werkingsverslagen gerechtelijke entiteiten).

10 Art. 185/2 Ger.W.

11 Art. 181, 183 Ger.W.; voor de Zetel en 184 en 185 Ger.W. voor het O.M., zie BS 17 november 2014

12 Art. 185/4 tot 185/7 en art. 185/8 Ger.W.

13 Art. 185/8 Ger.W. Zie ook voetnoot 11.

van de rechterlijke organisatie¹⁴, doch in de praktijk is de slagkracht beperkt. Dit komt deels omdat de Collegevertegenwoordigers niet over dezelfde beheerervaring, ondersteuning en kennis beschikken als de leden van het Directiecomité van de FOD Justitie. Maar de belangrijkste oorzaak is ongetwijfeld dat deze beslissingsbevoegdheid maar geldt “onverminderd de bevoegdheid van de minister van Justitie”. Zo is het nog steeds de minister van Justitie en zijn beleidscel die voor de rechterlijke orde de begrotingsgesprekken- en onderhandelingen voeren, de personeelsinvulling aansturen en het beleid bepalen inzake ICT, de gerechtskosten, de werkingsmiddelen en de gebouwen, hierin ondersteund door de stafdiensten Budget en Beheerscontrole, en ICT en het Directoraat-generaal Rechterlijke Organisatie die tot op heden het (gezamenlijke) tactisch en operationeel beheer voor de rechterlijke orde blijven waarnemen. Weliswaar worden de Colleges en hun steundiensten en soms ook de Directiecomités bij een aantal dossiers betrokken en bevraagd¹⁵, doch van enige eindbeslissingsbevoegdheid of eindverantwoordelijkheid is vooralsnog geen sprake.

Vanwaar de lange duur van het implementatieproces? Hierna alvast enkele verklarende factoren (DUPRÉ, 2016). Om te beginnen is dit verzelfstandigingsproces geen louter juridisch project, maar betreft dit in hoofdte van elk College een omvangrijke “bedrijfsovername” van budgetten, personele middelen en ondersteunende diensten, die bovendien uit elkaar moeten getrokken worden omdat zij thans deels gemeenschappelijk zijn. Zo bedraagt het potentieel over te dragen bestaansmiddelenprogramma in de initiële begroting 2017 van de FOD Justitie voor het personeel, de werking en de gerechtskosten van de rechterlijke orde (Zetel en openbaar ministerie samen) 808.899.000 euro, exclusief ICT en gebouwen. Dit is maar liefst 45 % van het totaal budget van de FOD Justitie van 1.806.281.000 euro¹⁶. Het personeelsbestand (statutair en contractueel)¹⁷ omvat voor de Zetel meer dan 1.600 beroepsmagistraten, ongeveer 4.800 medewerkers gerechtspersoneel en een 100 tal referendarissen, verdeeld over 49 directiecomités. Voor het openbaar ministerie gaat dit over meer dan 800 beroepsmagistraten en ongeveer 3.000 administratieve en juridische medewerkers van het gerechtspersoneel verdeeld over 28 Directiecomités. Hetzij ongeveer 10.500 eq. VTE personeelsleden of 47% van het totale personeelsbestand van de FOD Justitie (GEENS, 2015a: 16)¹⁸. Daarnaast zijn er de voormelde ondersteunende diensten van de rechterlijke orde die thans deel uitmaken van de FOD Justitie, zoals de stafdienst ICT (115 VTE, aangevuld met tientallen externe consultants) en het Directoraat-generaal Rechterlijke Organisatie (meer dan 150 VTE), waarvan nog niet duidelijk is of en in welke mate ook hun diensten en/of activiteiten aan de Colleges zullen worden overgedragen.

Een tweede factor is de inhoudelijke en technische complexiteit van het proces met deels verschillende visies tussen de minister van Justitie en de Colleges. De minister gaf zelf reeds aan dat het overleg hierover met de Colleges, de magistratuur, de administratie en andere betrokkenen een weliswaar interessant “maar geen gemakkelijk parcours” was (GEENS, 2015b). Eind 2015 maakte de minister na een eerste onderhandelingsronde een reeks implementatievoorstellen over¹⁹, doch deze werden unaniem verworpen door beide Colleges. Daarop overhandigden de Colleges aan de minister in april 2016 een eigen en groten-deels gemeenschappelijke blauwdruk “voor een verzelfstandigd beheer van de hoven en

14 Zie het KB 23 mei 2001 houdende oprichting van de Federale Overheidsdienst Justitie, BS 29 mei 2001

15 zoals bijvoorbeeld bij de invulling van vacatures of het aanbestedingsdossier over de juridische documentatie

16 Sectie 12 “FOD Justitie”, Wet houdende de algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 2017, BS 20 december 2016 p. 91.372 tot 91401, Sectie 12.56 v.a. 91.387.

17 Te verhogen met 120 gerechtelijke stagiaires gemeenschappelijk aan de Zetel en het Openbaar Ministerie

18 Basis 2014 goed voor een totaal van 22.265,8 eq. VTE, waarvan 9.855 eq. VTE's gevangenispersoneel. Ter vergelijking, de federale overheid telde per 1/1/2016 63.000 VTE's, zie <http://fedweb.belgium.be/nl/statistieken>

19 Algemene beleidsnota Justitie 10 november 2015, Parl.St. Kamer, 2015-16, nr. 54K1428/008

rechtbanken en het openbaar ministerie” met een voorstel van wettekst²⁰. Daarover loopt sedert augustus 2016 een nieuwe overlegronde, waarbij het de wens is van de minister een wetsontwerp aan het parlement te kunnen overmaken in de loop van 2017. Hoewel dit overleg zeer discreet verloopt, geeft de beleidsnota van de minister van 3 november 2016 een vrij goed beeld van de lopende discussies en zijn opvattingen terzake.²¹

Zo blijkt de “one size fits all” aanpak in de Wet van 18 februari 2014 waarbij een quasi identiek beheermodel voor de zetel, het openbaar ministerie en het Hof van Cassatie werd voorzien op de wip te staan door thans te kiezen voor een duaal model. Aldus zou voor elke “pijler” een apart beheer worden voorzien aangepast aan en met verantwoordelijkheid van elk College voor de eigen organisatie, wat alvast ook de onderlinge onafhankelijkheid beter zou garanderen. Dit zou ook tot gevolg hebben dat het gemeenschappelijk beheer voorzien in art. 185/1 Ger.W. enkel wordt ingevoerd op initiatief van beide Colleges, die bij de start van de overdracht moeten aangeven wat ze samen willen beheren en op welke wijze.

De invoering van de autonomie en de overdracht van beheersbevoegdheid zou gefaseerd verlopen en in een eerste fase betrekking hebben op het personeelsbeheer en de werkingsmiddelen en in een volgende fase ook ICT en de gerechtskosten omvatten.²² Het gebouwenpark, dat trouwens grotendeels beheerd wordt door de Regie der gebouwen²³, zou pas in een latere fase worden ingepland. De inhoud van deze overdracht en de fasering zou in overleg met de Colleges verder worden bepaald, doch in de blauwdruk van de Colleges wordt alvast het grootste voorbehoud gemaakt wat betreft de overdracht van de gerechtskosten en het gebouwenbeheer.

Ook de wijze van financiering en de interne verdeling van de middelen onder de entiteiten is nog voorwerp van overleg met de Colleges, en zou moeten leiden tot een nieuw wetsontwerp over het financierings- en allocatiemodel. Elk College zou zijn eigen budget krijgen dat wordt opgemaakt op basis van elkeens beheersovereenkomst en waarvoor in de begroting van de FOD Justitie voor elk College een aparte begrotingslijn zou worden ingeschreven. Nieuw is dat bij onenigheid de minister en de Colleges elk hun voorstel van budget aan het Parlement zouden voorleggen. Doordat de kredieten in dit voorstel deel blijven uitmaken van de begroting van de FOD Justitie, blijft evenwel het risico op concurrentie en herverdelingen met andere departementen binnen de FOD Justitie bestaan, reden waarom de Colleges in hun blauwdruk ijveren voor een parlementaire dotatie, naar analogie met wat de minister thans zou voorzien voor het Hof van Cassatie²⁴.

Met betrekking tot de interne verdeling van de middelen (“het intern allocatiemodel”) maakt de minister gewag van een model dat enerzijds zekerheid zou moeten bieden door middel van een sokkel en anderzijds solidariteit mogelijk moet maken tussen de entiteiten

20 Vooralsnog enkel consulteerbaar op het intranet van de websites van de Colleges. Zie www.rechtbanken-tribunaux.be en www.om-mp.be

21 Algemene beleidsnota Justitie 3 november 2016, Parl.St. Kamer, 2016-17, nr. 54K2111/021, 4-6

22 Vertaald in budgetten 2017 gaat dit voor de rechterlijke orde samen (afgerond) over 633 miljoen euro voor het statutair en contractueel personeel (magistraten en gerechtspersoneel en de gerechtelijke stagiaires), 60 miljoen euro voor de werking 60 miljoen en 77 miljoen voor de gerechtskosten. De ICT-budgetten zijn sedert de begroting van 2016 uit het bestaansmiddelenprogramma gehaald en samengevoegd met de ICT-kredieten van de andere justitiedepartementen en bedragen in totaal 29 miljoen euro voor werking en 10 miljoen euro voor investering. Cf. Sectie 12.56 Wet houdende de algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 2017, BS 20 december 2016, Sectie 12.56 v.a. 91.387

23 Zie onder meer Administratief Reglement 1 juni 2011 bepalende de voorwaarden waaronder de Regie der Gebouwen terreinen, gebouwen en aanhorigheden ter beschikking stelt van bezettende diensten, <http://www.buildingsagency.be> en bij akte bij het Administratief Reglement bepalende de voorwaarden waaronder de Regie der Gebouwen terreinen, gebouwen en aanhorigheden ter beschikking stelt van bezettende diensten – Directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen en Directoraat-generaal Rechterlijke Organisatie, beslissing ministerraad 20 juli 2012

24 Algemene beleidsnota Justitie 10 november 2015, Parl.St. Kamer, 2015-16, nr. 54K1428/008, 5

en een performant beheer stimuleert. Daarbij zouden de statische kaders vervangen worden door financiële enveloppes op basis van “meer dynamische wettelijke criteria” die in het ontwerp van financieringswet zouden worden opgenomen. Spijs de sibillijnse formulering, is het alvast duidelijk dat dit fundamenteel afwijkt van het bestaande artikel 185/6 Ger.W. volgens hetwelk de Colleges de middelen verdelen onder de entiteiten op basis van hun beheersplannen, waarbij de personele middelen onder meer bepaald worden op basis van een nationale, uniforme werklasmeting en andere objectieve factoren. Reden waarom de Colleges in hun blauwdruk blijven vasthouden aan dit volgens hen fundamentele principe van het autonoom beheer, waarbij de minister enkel nog middelen onder de vorm van één geconsolideerd budget overdraagt aan de Colleges op nationaal niveau, maar zich verder niet meer inlaat met de interne verdeling onder de entiteiten.

Een ander terugkerend aandachtspunt van de minister is dat de beheersstructuren moeten georganiseerd worden op het meest aangewezen niveau om solidariteit te organiseren en de meest adequate afhandeling van de zaak toe te laten. Aldus lijkt men te willen afwijken van de drie beheerniveaus voorzien in de Wet van 18 februari 2014, met name het College, de directiecomités en het (eventuele) gemeenschappelijke beheer. Zo blijkt de minister een zeer groot voorstander te zijn van de invoering van een bijkomend ressortelijk beheerniveau voor de verdeling en het beheer van de enveloppes. Dit is onder meer ingegeven door de zorg voor het bewaken van de samenhang tussen de eerste aanleg en het beroepsniveau en de veelheid aan directiecomités die sterk verschillen in omvang wat kan leiden tot een versnippering van middelen en een onvoldoende schaal voor performantie, flexibiliteit en solidariteit tussen de entiteiten. Daar waar het Openbaar Ministerie reeds vertrouwd is met een zekere ressortelijke werking onder hiërarchische aansturing van de procureurs-generaal, stuit dit voorstel in het bijzonder bij de Zetel op grote weerstand, onder meer omdat dit zowel de verdelingsautonomie van het college als de beheersautonomie van de directiecomités ondergraaft.

Daarnaast zijn nog vele andere punten voorwerp van overleg, onder meer met betrekking tot de voorstellen van de minister rond de veralgemening van ressortelijke benoemingen en intraressortelijke aanwijzingen en de loskoppeling van “graad” en “functie”, de vraag van de Colleges om aan reserveopbouw te kunnen doen en te voorzien in een voldoende hoog startbedrag waarbij de voorbije besparingen worden teruggeschroefd (GEENS, 2015b)²⁵, de schrapping van de bestaande ex ante toezichts- en controlesystemen²⁶ zoals de tussenkomst van de inspectie van financiën bij het beheer en de besteding van de middelen en de organisatie van een gepaste governance en managementsbijstand binnen het College, de steundienst en de directiecomités.

Onlosmakelijk verbonden met de inhoudelijke debatten is er ook de specifieke problematiek van de zogenaamde “randvoorwaarden”. De Colleges zijn immers van oordeel dat de overdracht maar kan starten wanneer de noodzakelijke structuren, ondersteuning en data aanwezig zijn om deze bevoegdheden naar behoren te kunnen opnemen. Zo bijvoorbeeld kampen de huidige ondersteunende diensten van de FOD Justitie ingevolge de aanhouden- de besparingen met structurele tekorten inzake personeel en werkingsmiddelen, met onderbestaffing, verouderde werkprocessen en gebrekkige tooling tot gevolg. Daarnaast is er de specifieke problematiek van de beschikbare data en datakwaliteit. Dit geldt in de eerste plaats voor de gerechtelijke statistiek. Zo zijn de Colleges en hun steundiensten voor het op orde brengen van de problematiek van de uniforme codering en telregels deels afhankelijk

25 Voor de periode 2015-2019 moest Justitie (de volledige “sectie 12”) met ingang van 2015 4% besparen op de personeelskredieten, te verhogen met 2% per jaar tot 10% in 2018 en 20% op de werkings- en investeringskredieten. Voor de rechterlijke macht heeft de minister enkel een afwijking verkregen voor het besparingsritme voor het personeel dat 1%-2%-3%-4% bedraagt (p. 22-24)

26 Zie o.m. KB 16 november 1994 betreffende de administratieve en begrotingscontrole, BS 17 januari 1995

van de medewerking van de stafdienst ICT die de betrokken IT-applicaties (indien voorhanden²⁷) beheert. Hetzelfde geldt voor de data inzake personeel en budget, die thans binnen de FOD Justitie verspreid zitten over verouderde en onvolledige databanken en systemen zoals “Personnes” en “CGAB”. Desalniettemin lijken er zich interessante opportuniteiten aan te bieden naar aanleiding van het “redesignproject” van de federale overheid²⁸. Zo wordt thans onderzocht in welke mate de Colleges en de directiecomités voor hun toekomstige ondersteuning van het administratief personeelsbeheer en het financieel beheer als volwaardige “autonome” klant beroep zullen kunnen doen op het federaal sociaal secretariaat PERSOPOINT²⁹ en het federale boekhoudprogramma FEDCOM.³⁰

Tot slot, en dat is deels ook de verantwoordelijkheid van de vorige regering, ontbreekt het aan voldoende flankerende maatregelen en middelen om de Colleges en de directiecomités bij een dergelijke fundamentele organisatiehervorming te begeleiden en te omkaderen. Behoudens aparte werkingskredieten voor een vooralsnog beperkte uitbouw van de steundiensten³¹ werd hiervoor tot op heden geen enkel extra (programma)budget voorzien. Ter vergelijking: de Copernicushervorming begin de jaren 2000 gericht op een efficiëntere en geresponsabiliseerde federale overheid kon zich voor de conceptie, de implementatie en het change management beroepen op een apart programmabudget van 22 miljoen euro (AUWERS & VAN HEMELRIJCK, 2001). Weliswaar heeft de FOD Justitie zich in zijn bestuursovereenkomst 2016-2018 (FOD JUSTITIE, 2016) afgesloten met de minister van Justitie geëngageerd om dit proces naar best vermogen te omkaderen en te ondersteunen, maar de vele projectvoorstellen botsen ook daar op een gebrek aan mensen en middelen om dit naar behoren uit te voeren.

Hoe moet het nu verder? 2019 nadert snel en het ongeduld groeit op het terrein, mede ingevolge de beperkte communicaties zolang de onderhandelingen lopen. Op het congres te Mechelen hoopte de minister binnen enkele maanden het overleg te kunnen afsluiten, doch de kernvraag zal zijn of dit met of zonder consensus van de Colleges zal gebeuren en wat in voorkomend geval het draagvlak zal zijn. Terzelfdertijd is enige nuance op zijn plaats. In Nederland nam het verzelfstandigingsproces maar liefst achttien jaar in beslag alvorens op 1 januari 2002 de gerechtsbesturen en de Raad van de Rechtspraak werden geïnstalleerd. Dit ontlokte aan de toenmalige Nederlandse minister van Justitie A.H. KORTHALS alvast de volgende bedenking: *“Dit brengt mij op een tweede verklaring voor de duur en intensiteit van het veranderingsproces; Gezien de verhoudingen binnen de trias politica en de specifieke organisatieproblematiek bij het OM en de rechtsprekende macht, kon de politiek niet zomaar een blauwdruk opleggen. Ook waar dat aanvankelijk wel is geprobeerd,...leidde het proces uiteindelijk tot andere uitkomsten. Niettemin heeft de politiek op de daarvoor geëigende momenten zijn verantwoordelijkheid genomen.”* (BROMMET, 2002, p. 7).

27 I.t.t. de Zetel beschikken niet alle entiteiten binnen het openbaar ministerie over een eigen ICT-applicatie (vb. arbeidsauditoraten). Dit zou moeten opgelost worden door een veralgemeende uitrol van de MACH applicatie

28 Zie het “redesign programma” tot optimalisering van de federale overheid, fedweb.belgium.be

29 Zie www.persopoint.be

30 Zie www.begroting.be en het implementatieprogramma voor Justitie “Just4you”

31 Zie o.m. KB 8 JUNI 2016. tot vaststelling van de nadere regels betreffende de werking en de organisatie van de gemeenschappelijke steundienst bij het College van procureurs-generaal en het College van het Openbaar Ministerie, bedoeld in artikel 185 van het Gerechtelijk Wetboek, BS 17 juni 2016. Het analoog KB voor de Zetel werd nog steeds niet gepubliceerd.

REFERENTIES

- AUWERS, T., EN VAN HEMERIJCK, M. (2001. Onuitgegeven). *Copernicus: Public Management reform in the Belgian federal administration*. Noorwegen – Oslo: Lederskap for forneyelse Losby Gods
- BROMMET, E. (2002). *Van rechterlijke macht naar rechterlijke organisatie*. Den Haag: Ministerie van Justitie.
- DUPRÉ, I. (2016). Verzelfstandiging van het beheer: caveat emptor! *Juristenkrant*, 324.
- FOD JUSTITIE. (2016). *Bestuursovereenkomst afgesloten tussen de minister van Justitie en de voorzitter van het directiecomité van de Federale Overheidsdienst Justitie 2016-2018*. Brussel: raadpleegbaar via http://justitie.belgium.be/nl/overheidsdienst_justitie/bestuurs-overeenkomst
- GEENS, K. (2015a). *Het Justitieplan: een efficiëntere justitie voor meer rechtvaardigheid*, maart 2015, 107-116, www.just.fgov.be
- GEENS, K. (2015b). De Rechten van verdediging schaden we niet. *Juristenkrant*, 320, 8-9.
- LAMON, H. (2015). Gerechtelijke Hervorming: magistraten bijna volledig teruggefloten door Grondwettelijk Hof. *Juristenkrant*, 9.
- MICHAUX, E., EN VERVAEKE, G. (2017). Innovatie binnen justitie. *N.J.W.*, 355, 50-59.